

Tips voor hulp bij taal en lezen thuis

Taal is overal. Je kunt het de hele dag én overal oefenen, dus ook thuis. Nu school dicht is, is het extra belangrijk om lekker veel thuis met taal en lezen bezig te zijn. Veel kinderen hebben taalwerk van school gekregen om thuis mee te oefenen. Hoe kun je als ouder, (maar ook als grote broer of zus) daarbij helpen? En hoe maak je een feestje van lekker lezen, ook als je lezen moeilijk vindt? Hoe kun je taalvaardigheid vergroten zonder dat het op 'huiswerk' lijkt? Hierbij een paar tips van ons team Taal en Dyslexie.

Als je zelf nog niet zo goed Nederlands spreekt, is het moeilijk om je kind met te helpen met taal. Misschien is er iemand die goed Nederlands spreekt en daarbij kan helpen. Als dat niet kan, help dan gewoon in je eigen taal. Een kind dat goed is in zijn thuistaal, leert gemakkelijker de Nederlandse taal. Bij activiteiten die je ook in je eigen taal kunt doen, hebben we een sterretje gezet.

LEESTIPS

1. Klankenspel

Begint je kind net met lezen? Doe dan klank-tekenspelletjes. Maak bijvoorbeeld post-its met korte en lange klanken (o/oo; a/aa; e/ee; u/uu). Hang ze verspreid op in de kamer. Zeg dan een woord en vraag: hoor je de korte /u/ of de lange /uu/? Ren/wijs samen naar het goede briefje.

2. Vast leesmomentje met zijn allen*

Zorg voor vaste momenten waarop iedereen thuis lekker aan het lezen is. Bijvoorbeeld een halfuurtje na het eten. De krant, een boek, het recept voor de volgende maaltijd, het maakt niet uit wat. Zo laat je zien dat lezen iets is wat voor iedereen belangrijk is. Een kind dat elke dag een kwartiertje leest in een boek met een uitdagend niveau, kan per jaar wel 1000 woorden extra leren!

3. Zelf boeken kiezen*

Laat je kind zoveel mogelijk zelf kiezen wat het wil lezen. Dat is belangrijk voor de motivatie. Als je kind al goed zelf stil en goed kan lezen, dan is lekker lezen in zelfgekozen boeken de beste training. Dat noemen we 'leeskilometers' maken. Als een kind een boek na 20 bladzijden nog steeds niet leuk vindt, dwing het dan niet om het uit te lezen. Zoek gewoon een ander boek. Boeken met verhalen of informatieboeken? Dat maakt niet uit, als je kind er maar plezier in heeft en leeskilometers maakt. Op www.jeugdbibliotheek.nl kan een kind zoeken naar (online)boeken die hij of zij leuk vindt.

4. Voor-koor-doorlezen

Als je kind een mooi boek heeft, maar het is wel nog een beetje te moeilijk, dan kun je helpen met voor-koor-doorlezen. Dat is meteen een heel goede leesoefening! Lees eerst een bladzijde zelf voor, met een goede toon. Laat je kind ondertussen stil met de woorden meelesen. Lees daarna dezelfde bladzijde samen hardop, in een rustig tempo en ook weer op een goede toon. Laat je kind daarna de bladzijde nog een keer stil voor zichzelf lezen. Als dit lukt, kan je kind dan ook weer een stukje zelf verder lezen.

5. Gesprekjes over het verhaal*

Een boek lezen wordt nog leuker als je samen over het verhaal kunt praten. Laat je kind merken dat je zelf ook benieuwd bent hoe het verhaal gaat. Stel nieuwsgierige vragen zoals: "Waar zijn de kinderen naartoe gegaan na de aardbeving?"; "Hoe gaat het nu met de oma van Hanna?"; "Zijn de boeven al gevangen?"; "Ik ben benieuwd wanneer Mirza uit het ziekenhuis mag...Weet je dat al?"

6. Bieb dicht? Online boeken lezen!*

Heb je thuis geen boeken meer en is de bieb dicht? Kijk eens online! Kinderen (en ook volwassenen) kunnen daar allerlei gratis boeken downloaden. Op www.jeugdbibliotheek.nl staat van alles, zoals e-books voor op je laptop of tablet. Op www.yoleo.nl kun je met een balkje meelesen met een voorlezer en punten verdienen om een leuke virtuele kamer mee in te richten. Op www.superboek.nl kun je boeken laten voorlezen of boeken met grote letters downloaden. Met de luisterbieb-app kun je heel veel luisterboeken voor kinderen downloaden. Op www.niknak.eu zijn tweetalige voorleesboeken te koop.

7. Rollen omgekeerd*

Je kind vindt het vast leuk om jou of een grote broer of zus voor te lezen. Maak er een spelletje van en draai de rollen om. Je kind stopt jou in bed en leest je een verhaal voor. Grote broer mag op schoot bij kleine broer terwijl kleine broer voorleest. Je kind mag voorlezen op de grote luie stoel en jij luistert op het kleine stoeltje.

8. Leesbingo*

Maak samen een leesbingokaart. Maak op een blaadje 9 hokjes. Bedenk gekke leesopdrachten en zet er eentje in elk hokje. Kun je niets zelf bedenken, dan hier 9 voorbeelden: lees een kwartiertje ondersteboven zittend op een stoel; lees 15 minuten op de wc; lees 15 bladzijden met 2 verschillende sokken aan; lees een bladzijde voor alsof je een kikker heb ingeslikt; lees 20 bladzijdes uit een boek van een ander; lees een half uur onder de dekens met een zaklamp aan; lees een bladzijde voor met een heksenstem; bedenk drie dingen die in het volgende hoofdstuk gaan gebeuren en kijk of je het goed had; lees 10.000 woorden. Als de kaart vol is, kun je die inruilen voor een beloning.

9. Koken en bakken*

Houdt je kind van koken of bakken? Kies samen een recept uit dat jullie gaan maken en laat je kind het recept steeds voorlezen. Op het einde kunnen jullie het resultaat opeten.

10. Flitsen

Met kinderen die lezen nog moeilijk vinden, kun je een paar minuten per dag flitsen om woorden snel te leren herkennen. Dit kan met www.regenboog-gorinchem.nl/woordentrainer of <http://www.neo4tx.nl/flits/> of de app "Pelle flitst". Als je kind een woord fout leest, lees het dan zelf een keer goed voor en laat het goed nazeggen.

11. Feedback geven*

Het is belangrijk om rustig te blijven als een kind een woord fout leest of een woord niet kan lezen. Reageer altijd geduldig en zeg het woord of een deel van het woord voor óf corrigeer pas aan het eind van de zin. Zo raakt een kind niet gefrustreerd maar krijgt het eerst de kans zichzelf te verbeteren. Als je het goede woord voorzegt kan het vlotter door de tekst gaan. Dat is goed voor het verhaalbegrip en leesplezier. Je zult merken dat je in de loop van de week steeds minder hoeft voor te zeggen. Geef je kind natuurlijk ook regelmatig complimenten. Vertel daarbij altijd wat er goed gaat met het lezen. Dan weet je kind wat goed gewerkt heeft. Dus zeg niet alleen 'Goed gedaan!' maar bijvoorbeeld: 'Dat heb je op een goede toon gelezen!' Of: 'Die kleine woordjes lees je goed doordat je goed bij wijst!'

12. Toneellezen

Dit is een gezellige manier om met elkaar hetzelfde verhaal te lezen. Het zijn 'voorleestoneelstukken' met verschillende rollen. Iedereen krijgt een rol en leest die hardop voor. Als iemand lezen moeilijk vindt, kan die zijn eigen rol van tevoren al een keertje oefenen. Ook leuk: neem het toneelstukje op en

stuur op naar de familie. Op deze site vind je gratis downloads zodat je het kan uitproberen. Ook kan je via deze site toneelleesboeken bestellen: <https://www.leesletters.nl/Theaterlezen/Gratis-downloads>

13. De krant lezen*

De gewone krant is vaak nog te moeilijk voor kinderen. Maar, er is een weekkrant speciaal voor kinderen: de kidsweek. Artikelen uit deze weekkrant kun je gratis lezen op de site van www.kidsweek.nl. Je kunt je kind vragen of er nog interessant nieuws is en het laten voorlezen of in eigen woorden laten samenvatten. Of lees tegelijkertijd in je eigen krant over hetzelfde onderwerp en bespreek het nieuws met elkaar.

TAALTIPS

14. Praat bij alles wat je doet*

Doe klusjes samen en bespreek zoveel mogelijk met elkaar wat je doet en wat je daarbij denkt. Dat is gezellig én goed voor de taalontwikkeling van je kind. Ruim bijvoorbeeld de kledingkast samen uit en vertel aan elkaar waarom je iets een fijn kledingstuk vindt, waar je het ook al weer gekocht had. Daarna kun je met elkaar bespreken wat er met het kledingstuk moet gebeuren en waar je het moet opbergen.

15. Nieuwe woorden leren door nieuwe dingen te doen*

De beste manier om nieuwe woorden te leren, is door de woorden echt nodig te hebben. Dit kan bijvoorbeeld door samen te koken, te knutselen of te tuinieren te benoemen wat jullie doen en welke materialen je gebruikt terwijl je aanwijst of uitbeeldt wat je bedoelt. Vraag bijvoorbeeld: "Wil jij de bloem even zeven met de zeef?" "Daar heb je deze nijptang voor nodig." "Je kunt die tak het beste boven dat oog daar snoeien."

16. Foto's bekijken*

Bekijk foto's en bespreek met elkaar wat je erop ziet en wat je herinneringen erbij zijn. Stel samen een fotoboek samen, wie weet was je dat altijd nog van plan.

17. Begrijpend lezen makkelijker maken*

Als je een tekst wilt begrijpen, is het handig als je al iets weet over het onderwerp. Kijk bijvoorbeeld eerst met elkaar filmpjes over het onderwerp. Op www.schooltv.nl of www.jeugdjournaal.nl of www.willemwever.nl kun je filmpjes voor kinderen vinden over allerlei onderwerpen. Praat erover (liefst in je eigen taal).

18. Oefenen met begrijpend lezen

Als je kind een tekst moet oefenen voor begrijpend lezen help dan door:

- De kopjes en de plaatjes bekijken en voorspellen waar de tekst over gaat.
- De tekst eerst een keer samen doorlezen en met elkaar bespreken waar de tekst over gaat.
- Steeds een alinea lezen en samen bespreken wat er in de alinea verteld wordt. Laat eerst je kind vertellen wat hij zelf nog weet. Vertel dan wat jij zelf nog weet en wijs aan in de tekst waar je dat kunt vinden. Vraag je kind dan nog een keer te vertellen wat er in de alinea staat en moedig hem aan om goede zinnen te maken.

19. Supernetjes spreken*

Omdat je elkaar zo goed kent heb je vaak aan twee woorden genoeg om te begrijpen wat je kind bedoelt. Toch is het belangrijk dat je kind in hele zinnen leert praten. Maak er een spelletje van om

supernetjes te spreken met elkaar. Beste Yasmin, wil jij misschien voor mij alsjeblieft even een kopje thee inschenken? Ja hoor lieve mama, dat wil ik graag voor je doen. Hoeveel schepjes suiker wilt u er in? Zal ik het kopje aan u geven, dan hoeft u niet van de bank op te staan..

20. Woordenschat: niet vragen maar vertellen wat het betekent*

Als je je kind wilt helpen nieuwe woorden te leren, vraag dan niet wat een woord betekent, maar vertel het gewoon eerst zelf. Als je kind gaat raden wat iets is, komen er foute betekenissen in zijn of haar hoofd.

21. Woordenschat voor begrijpend lezen (met Nieuwsbegrip)

Als je een tekst wilt begrijpen, is het handig als je de woorden kent. Veel scholen gebruiken de lessen van Nieuwsbegrip om te oefenen met begrijpend lezen. Op de site <https://weerwoord.kentalis.nl/lessen> vind je plaatjes bij de moeilijke woorden bij de Nieuwsbegripteksten. Oefen de woorden door er met elkaar over te praten voordat je de tekst gaat lezen.

22. Schrijven oefenen: maak een familiedagboek*

Denk aan het einde van de dag even terug over wat er allemaal is gebeurd. Iedereen maakt er een tekening van. Bespreek samen wat je getekend hebt en schrijf er samen woorden of een verhaaltje bij. Bundel alle verhalen tot een familiedagboekje. Als een kind een woord fout spelt, reageer dan niet boos. Schrijf het goede woord op een papiertje en laat het kind het zelf verbeteren.

23. Taal begint thuis

Omdat je taal ook goed thuis kunt leren, hier een link met allerlei ideeën hoe je dat samen met je kind kan doen <http://www.taalbeginthuis.nl/>.

24. Ontdek de taalambities van je kind*

Gebruik deze tijd om je kind nog beter te leren kennen! Wat wil je kind heel graag kunnen doen, kunnen maken of kunnen bereiken? Praat erover met elkaar: hoe ziet het doel er precies uit? Wat is er voor nodig om dat doel te bereiken? Grote kans dat je kind uit zichzelf met dit onderwerp bezig wil zijn. Denk met je kind mee hoe hij of zij dat kan doen. Hierdoor kan hij of zij ook zijn taal verbeteren. Laat je kind bijvoorbeeld (video)bellen of mailen met iemand die veel verstand heeft van het onderwerp. Laat je kind filmpjes bekijken over het onderwerp. Zoek op Leesplein.nl of er een boek is over het onderwerp en kijk of je dat kunt lenen via de luisterbieb-app of yoleo.nl. Toon interesse en enthousiasme, dat helpt om de motivatie vast te houden!

25. Rollen omgekeerd*

Laat je kind uitleggen hoe iets moet, in plaats van dat jij dat zelf doet. Dit kan bij het maken van huiswerk, maar ook met simpele, dagelijkse dingen. Je kunt er dan een spelletje van maken waarbij jij kind speelt en je kind de ouder. Hoe kan ik dit uitrekenen? Hoe moet ik mijn jas dichtmaken? Hoe kom ik bij de supermarkt? Hoe werkt de stofzuiger? Hoe kom ik op internet?

26. Woordenschatfilmpjes voor kleuters of als je nét in Nederland bent

Even een gezellig momentje om een paar nieuwe woorden te leren? Deze korte filmpjes van de school Amsteltaal zijn bedoeld voor kleuters of kinderen die net in Nederland zijn. Bekijk elke dag een filmpje en probeer thuis of buiten ook samen voorbeelden te ontdekken van de nieuwe woorden.

<https://www.youtube.com/user/hannakuijs/videos>

27. Woordenslang*

Noem een woord in een bepaalde categorie (bijvoorbeeld dieren of boodschappen). De volgende bedenkt een woord dat begint met de laatste letter van het vorige woord. (SlanG - GiraF - FazanT etc.). Leg eventuele onbekende woorden die genoemd worden uit.

28. Rijmen*

De eerste noemt een woord, bijvoorbeeld gruis. De andere spelers reageren om de beurt met een rijmwoord (huis, pluus). Degene die binnen 20 seconden geen nieuw rijmwoord weet, valt af. Degene die het laatste rijmwoord noemt, verdient een punt.

29. Achteruit spellen*

Speler 1 noemt een woord van bijvoorbeeld maximaal 6 letters. Speler 2 spelt dit woord achterstevoren. Foutloos binnen 10 seconden? 1 punt! Daarna draaien de rollen om. Wie verdient de meeste punten?

30. Kentekenwoorden*

Maak je een wandelingetje en loop je langs geparkeerde auto's? Kies gezamenlijk een nummerbord, bijvoorbeeld 8-KRH-18 en maak woorden waar de letters KRH inzitten. Spreek af of ze in deze volgorde in het woord moeten voorkomen of niet. Degene die het kortste woord verzint, wint de ronde.

Nina Willemse en Froukje Hoobroeckx, namens het team Taal & Dyslexie